

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Tjele Langsø og Vinge Møllebæk
Natura 2000-område nr. 33
Habitatområde H33
Fuglebeskyttelsesområde F16

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Midtjylland

Forsidefoto:
Udsigt over Tjele Langsø.
Fotograf: Miljøstyrelsen Midtjylland

ISBN: 978-87-7564-481-0

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	10
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	11
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	11
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	11
1.4.6 Landskab.....	11
1.4.7 Arter	12
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	12
1.5 Eksisterende miljøproblemer	12
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	13
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	13
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	14
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	17
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	18
1.10 Overvågning	19

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 33, Tjele Langsø og Vinge Møllebæk og består af habitatområde nr. 33 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk og fuglebeskyttelsesområde nr. 16 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk.

På områdets udpegningsgrundlag findes trækfuglen tajgasædgås. Især Tjele Langsø og de omkringliggende arealer er en meget vigtige rastelokalitet for sædgåsen. Natura 2000-planen er med til at sikre uforstyrrede raste- og overnatningsområder for arten i området. Planens indsatser for tajgasædgås på udpegningsgrundlaget forventes at kunne hjælpe til at sikre og have gavnlig effekt på bestanden som bevæger sig over landegrænser fx. mod ynglepladserne i Nordskandinavien.

Områdets er ikke geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som i forhold til områdets naturtyper vurderes at kunne påvirke lokalt fx udlægning af arealer til urørt skov eller potentiel udtagning af lavbundsarealer. Det vurderes derfor ikke, at Natura 2000-planen har grænseoverskridende påvirkninger ud over de ovenfor beskrevne.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for indsatser, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen beskrevet i planen medvirker blandt andet til at sikre en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne. Derudover er der mulighed for udlægning af urørt skov og udtagning af lavbundslande, der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer samtidig synergi til at sikre yngle- og rasteområder for

fugle og arter på udpegningsgrundlaget.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og at levestederne for områdets udpegede og trækfugleart sikres, således at bestandene kan sikres eller kan være i fremgang. Derudover forventes det at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området. Planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at området med Tjele Langsø og de omkringliggende elle- og askeskove (91E0), rigkær (7230) og kildevæld (7220) udgør et stort, sammenhængende naturområde med vægt på naturmæssige sammenhænge mellem søen og de nærmeste omgivelser.

Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus som surt overdrev (6230) og skovbevokset tørvemose (91D0) ved Tjele Langsø og Vinge Mølle prioriteres højt.

Området huser i træktiden internationalt betydende forekomster af tajgasædgås. Uforstyrrede raste- og overnatningsområder opretholdes og sikres i Tjele Langsø og de tilstødende arealer.

Hvor der forekommer yngre tilgroninger af værdifulde rigkær (7230) og kildevæld (7220) prioriteres de lysåbne naturtyper højere end naturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0). Gamle og/eller veludviklede naturlige bevoksninger med skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0) prioriteres højere end udvidelse af lysåbne rigkær (7230) og kildevæld (7220).

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N33 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1.

juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelsehensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Knap 90 % af arealet med surt overdrev (6230) er i høj eller god tilstand, hvilket afspejler den hensigtsmæssige græsningsdrift på det meste af det kortlagte areal. På en mindre del af arealet er der registreret en påvirkning af næringsstoffer fra tilstødende marker, og dette er en medvirkende forklaring på det at et areal er i moderat tilstand. Omkring 3/4 af det kortlagte areal med rigkær (7230) er i god naturtilstand. Den resterende del er i moderat eller ringe tilstand. Langt størstedelen af de kortlagte kildevæld (7220) er i god eller høj naturtilstand, hvilket især skyldes høje artsindekser.

I området er der kortlagt bøg på mor (9110), ege-blandskov (9160), stilkege-krat (9190), skovbevokset tørvemose (91D0) samt elle- og askeskov (91E0). Langt den overvejende del udgøres af elle- og askeskov (91E0) og på disse arealler gælder, at andelen af store træer er ret lavt, dvs. <1 stort træ/ha og andelen af dødt ved er langt overvejende registreret med 1-5 døde træer/ha. Jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovnaturtypen elle- og askeskov (91E0) og lokalt er der problemer med afvanding.

For hele det kortlagte areal med skovnaturtyperne ege-blandskov (9160) og skovbevokset tørvemose (91D0) gælder, at andelen af store træer er ret lavt, dvs. <1 stort træ/ha. På arealer af naturtypen stilkege-krat (9190) gælder, at ca. 1/3 af det kortlagte areal har <1 stort træ/ha mens de resterende ca. 2/3 af arealet har en lidt større andel af store træer, nemlig 1-5 store træer/ha. Hele arealet med naturtypen bøg på mor (9110) er andelen af store træer 1-5 træ/ha.

For langt den overvejende del af det kortlagte areal på tværs af de øvrige 4 skovnaturtyper i området gælder, at andelen af dødt ved (både stående og liggende) er <5 døde træer/ha. Kun på ca. 1/4 af det kortlagte areal med stilkege-krat (9190) (i alt kun ca. 1 ha) ses der 6-10 stående døde træer/ha.

I Natura 2000-området er der kortlagt 4 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsvurderet med hhv. 2 i god tilstand og 2 i moderat tilstand.

I området er der kortlagt en enkelt småsø med habitatnaturtypen søbred med småurter (3130) samt en brunvandet sø (3160). Begge er i moderat tilstand.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området findes blank seglmos, bæklampret, odder og damflagermus.

Inden for området er blank seglmos fundet på to lokaliteter i området og i begge de to seneste overvågningsperioder- henholdsvis ved Vinge Mølleå og Vinge Møllebæk.

Begge bestande vurderes at være stabile eller i tilbagegang, og de er begge truede af kraftig tilgroning. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for 2019 er bestandsudviklingen for blank seglmos samlet set ukendt.

Bæklampret er i 2. overvågningsperioder registreret et enkelt sted i området og i den seneste overvågningsperiode tre steder. Arten er registreret i Tjele Å, Vorning Å og Vinge Møllebæk som er

et mindre tilløb til Vorning Å fra Vinge Mølledam. Arten trives godt i de små og middelstore vandløb i dette Natura 2000-område, og da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en forekomst af bæklampret. Der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport er bæklampret udbredt over det meste af landet og forekommer i såvel den atlantiske som den kontinentale biogeografiske region. Baseret på data fra overvågningsprogrammet ser udbredelsen af bæklampret i Danmark ud til at være stabil.

Der er fundet spor/ekskrementer fra odder på en enkelt undersøgt station i området i 2. overvågningsrunde mens den ved seneste overvågning er fundet to steder dels ved Tjele Å i den vestlige del af området, dels ved Vorning Å i den østlige del. Her blev der også registreret spor/ekskrementer af odder i forrige overvågningsperiode 2011-12. Det vurderes, at arten benytter området i større grad end illustreret af overvågningen, og ud fra områdets karakter med vandløb, småsøer og store uforstyrrede områder vurderes der at være en stabil forekomst af odder i området. Der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA rapport fremgår det, at der i Jylland findes en vidt udbredt og levedygtig bestand af odder som er fælles for den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region.

Damflagermus er ved de seneste to overvågningsperioder registreret på en overvågningsstation ved nordsiden af Tjele Langsø. Det vurderes dog, at arten benytter området i forbindelse med fouragering og yngel i større grad end illustreret af overvågningen. Især da de store arealer med søflade og sønær skov i området vurderes at give gode forudsætninger for en forekomst af damflagermus. Der vurderes ikke at være trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for 2012-17 er forekomsten af damflagermus inden for de N2000-områder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget, stabil.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området findes desuden tajgasædgås. Tajgasædgås bruger primært Tjele Langsø til overnatning i perioder med hård frost. Antallet af rastende sædgæs lokalt ved Tjele er stærkt fluktuerende både over den enkelte vinter som mellem forskellige år og det er ikke muligt med tilstrækkelig sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken lokalt. Området karakter med store åbne græsarealer, marker og vandflader tilgodeser generelt artens krav til fourageringsområder, og dens krav til uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter og der vurderes ikke lokalt at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA rapport fremgår det, at bestanden på landsplan vurderes at være faldende. Der kan i nogle af artens danske overvintringsområder forekomme forstyrrelser fra jagt på andre arter.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den høje eller gode naturtilstand på store dele af områdets naturarealer ikke fastholdes. Derudover er der ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret især på de kildevæld og rigkær, der har problemer med manglende pleje og fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift.

Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan desuden medvirke til at de uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter for tajgasædgås ikke sikres.

Naturtilstanden vil som udgangspunkt ikke blive forandret for de småsøer, der findes i Natura-2000 området bortset fra de søer, der er påvirket af eksisterende tilførsel af næringsstoffer. For de øvrige søer er naturtilstanden begrundet i tidligere planperioders tiltag og naturforholdene omkring dem.

Dog kan de biologiske forhold omkring dem forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at bestanden af bæklampret, odder, blank seglmos og damflagermus ikke sikres, og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau, hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres.

I tilfælde af, at indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode ikke gennemføres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer, hvilket for befolkningen kan betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet. Rekreative aktiviteter kan af denne årsag blive mindre attraktive, hvorved den positive effekt på befolkningens sundhed udebliver.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter samt forekomst af invasive arter forandrer naturen og kan føre til ændringer i artssammensætningen, således at vegetationen i højere grad præges af arter, der ikke er karakteristiske for naturtypen. Genetablering af mere naturlige vegetationsforhold vil modvirke denne udvikling, ligesom det også kan medvirke til, at arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede forhold. Kunstig afvanding med grøfter og dræn forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi kan modvirke denne udvikling, ligesom den hensigtsmæssige hydrologi også kan medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig en stor del af den § 3-beskyttede natur i området. Derudover vil en mulig etablering af sammenhængende natur ved udlægning af lavbundsjord i omdrift til ny natur bidrage til at gøre arealerne mere robuste, ligesom randpåvirkningerne af naturen vil blive mindsket. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning. Udpining vil øge sandsynligheden for indvandring af en artsrig flora og fauna, da en meget stor del af især de sjældnere arter er tilknyttet næringsfattige forhold. Dette vurderes også at gavne en stor del af områdets § 3-beskyttede enge, moser og overdrev, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen.

Udlægning af skove til urørt skov vil medføre at skovdriften ophører og i vidt omfang skal overlades til sig selv. Dermed vil der skabes plads til naturlige biologiske processer, der skaber flere levesteder, og dermed øger den biologiske mangfoldighed. I overgangsperioden vil der ofte aktivt blive skabt flere habitater f.eks. ved veteranisering af træer og skabelse af lysninger.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af fredede arter af padder, krybdyr og planter. Hertil kommer mange andre sjældne arter af bl.a. insekter, herunder dagsommerfugle og

guldsmede, fugle, flagermus, vandplanter, mosser og svampe. Genetablering af hensigtsmæssig hydrologi og natur samt sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift eller urørt skov vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N33 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk er beliggende i Viborg Kommune, hvor indbyggertallet er på 96.679.

Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Ændringer af hegning eller udlægning af arealer til urørt skov kan potentielt have en betydning for befolkningens adgang i området. Udlægning af urørt skov i området kan f.eks. medføre, at færdsel uden for veje og stier med tiden kan ændre sig.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, cykling og badning, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Udover urørt skov vil Natura 2000-planen kun undtagelsesvist og på mindre arealer ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag, da indsatserne i området primært drejer sig om sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af arealer og potentiel udtagning af lavbundslande samt.

Tjele Langsø anvendes til lystfiskeri, kano/kajak-sejlads og badning primært ved Bigum Søbad og ved Vammen Camping. Området giver således mange mennesker mulighed for både motion og naturoplevelser. Gennemførelsen af Natura 2000-planen for området forventes at indgå i den fremtidige formidling. Kendskab til naturen og dens værdier vil medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Desuden kan planen potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂.

Planen vil kunne påvirke søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Planen forventes ikke at påvirke materielle goder, idet at realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Planen forventes tilsvarende ikke at kunne påvirke kulturarv fx i form af fortidsminder idet der ikke findes gravhøje eller sten- og jorddiger i området. Der ligger to kirker i kanten af området, men disse forventes ikke at kunne blive påvirket af planen på nogen måde.

1.4.6 Landskab

Tjele Langsø, der er en dyb og næringsrig sø, ligger i en tunneldal formet af gletsjere og smeltevand og er en af Danmarks længste søer. Søen dannedes efter istidens ophør af dødisklumper, der var efterladt og først smeltede senere. Ellesumpen der omkranser søen starter typisk ved skræntfoden og strækker sig 20-40 m ud mod søen. Den sydøstlige del af habitatområdet omfatter Vinge Mølle med mølledam og omkringliggende stejle overdrevsskrænter. Mølledammen gennemløbes af Vinge Møllebæk, der løber ud i Vorning Å, som igen løber ud i Tjele Langsø.

Sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af Natura 2000-planen med udtagning af lavbundsgrunde og urørt skov samt sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne vil potentielt kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.

1.4.7 Arter

Af særlige arter inden for området bør fremhæves bestande af blank seglmos, bæklampret, odder, damflagermus og trækfuglen tøjgasædgås, der raster i området i perioder af vinterhalvåret.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, og arter som lever i tilstødende områder, da planen indeholder en række indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter i området.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Området indeholder tre fredninger, hvoraf de to er kirkefredninger med omgivelser. Den sidste fredning omhandler Vinge Mølledam med omkringliggende arealer. Fredningen har til formål dels at sikre vandstanden i mølledammen og dels at bevare områdets botaniske værdier og mulighederne for pleje i området.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier positivt og understøtte fredningens formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter er væsentlige trusler på flere af de lysåbne naturtyper i området således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold. Der er fortsat problemer med afvanding på dele af arealerne med skovbevokset tørvemose og elle- og askeskov.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Der er inden for området kortlagt 6 småsøer, hvoraf de 4 er beregnet til kun at være i moderat tilstand. I disse er der konstateret en vis udbredelse af grønne trådalger og en mindre udbredt undervandsvegetation, hvilket bl.a. kan skyldes tilførsel af næringsstoffer. Evt. trusler for områdets store søer over 5 ha og vandløb vurderes og håndteres i vandområdeplanen for området.

For blank seglmos gælder, at den levesteder er truet af tilgroning med vedplanter og høje urter mens der for arterne odder, bæklampret, damflagermus og tajgasædgås ikke vurderes at være trusler for arternes fortsatte forekomst.

Der er ikke kendskab til øvrige trusler i området.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura-2000 planen indeholder ingen konkrete indsatser, der kan ændre på deposition af kvælstof eller øvrig næringsstofftilførsel til områdets naturtyper. Emission af ammoniak reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Planen indeholder en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper samt etablering af en hensigtsmæssig hydrologi. Disse indsatser forventes at nedbringe truslen om tilgroning og en fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021 vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien. Der er planlagt indsats om urørt skov.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede arter samt en lang række andre arter, der benytter området.

1.6 Internationale miljøbeskyttelses mål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelses mål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.</p> <p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område N33, Tjele Langsø og Vinge Møllebæk, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter arter således at vegetationen i højere grad præges af arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Det også kan medvirke til, at arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede forhold.</p> <p>Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for den del af områdets § 3-beskyttede enge, moser og overdrev, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen. Sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift, etablering af urørt skov eller udtagning af lavbundsjord vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for områdets arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for</p>

			habitatnaturen.
Befolkningen	X		<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de kan blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Visse indsatser, fx potentielle hydrologiprojekter, udlægning til urørt skov eller udtagning af lavbundsjord vil potentielt kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskets sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p>
Jordbund		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området.</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.</p>

Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer kan potentielt medvirke til at begrænse udledningen af CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet i ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnerne "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af Natura 2000-planen med udtagning af lavbundslande og urørt skov samt sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne vil potentielt kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen ikke vurderes at kunne påvirke kulturarv eller arkæologiske og arkitektoniske værdier.
Arter	X		Det vurderes, at indsatser om udtagning af lavbundsland og udlægning til urørt skov vil medvirke til at sikre og forbedre levesteder for en række arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området. Da indsatserne i planen også forventes at forbedre vandkvaliteten i tilstødende vandområder og områder omfattet af

			naturbeskyttelseslovens § 3, vil planen bidrage til at forbedre og sikre levesteder for de arter, herunder Bilag IV-arter, som er tilknyttet disse områder.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvor en indsats for sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder skal bevare den åbne dynamik i området.

Planen indeholder en indsats om sikring af hensigtsmæssig hydrologi. En ændring af hydrologien i området vil potentielt kunne påvirke skovnaturtyper, som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Det skal i forbindelse med behandling af enkeltprojekter sikres, at det samlede areal af naturtyperne bevares ved at bevoksninger får mulighed for at opstå andre steder i Natura 2000-området eller inden for den biogeografiske region.

Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme forekomster af f.eks. rigkær, kildevæld og hængesæk. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller fraegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området. I dette område gælder det f.eks. forekomster af kildevæld, som vurderes at være følsom over for pleje med græsning.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov samt udtagning af kulstofholdig lavbundsjord. Disse indsatser, kan på mindre områder medføre en ændret adgang på visse tidspunkter af året, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, højere vandstand og eventuelle indhegninger. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Planen indeholder en indsats om udtagning af kulstofholdig lavbundsjarde. En udtagning af lavbundsjarde vil, alt efter beliggenhed og omfang af projekterne som endnu ikke kendes, potentielt kunne påvirke yngleområder for fx. padden. Levestederne vil potentielt kunne ændre karakter og blive vådere. Evt. etablering af erstatningsbiotoper vil kunne sikre opretholdelse af den økologiske funktionalitet for arterne.

Pleje af eksisterende natur samt udlægning af landbrugsarealer til natur og arealer til urørt skov vil ske efter aftaler med lodsejeren og kommunerne og/eller Naturstyrelsen og gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser og lavbundsarealer samt aftaler om urørt skov.

Med gennemførelse af Natura 2000-planen forbedres tilstanden af de lysåbne naturtyper, og planen vurderes derfor overordnet ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjarde. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I forslag til Natura2000 planen for N33 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk planlægges der en indsats om at arbejde for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til habitatnaturtyper samt udlægning af urørt skov, så der kan skabes større sammenhængende arealer og diversitet i naturtyperne samtidig med, at udtagningen og omlægningen bidrager til både at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.

Herudover vil en række specifikke indsatser hjælpe til indfrielse af Natura 2000-planens målsætninger. Dette omfatter bl.a. fokus på igangværende kommunale projekter og LIFE-projekter for kildevæld, rigkær, tidvis våd eng, kalkoverdrev og surt overdrev samt levestederne for blank seglmos m.fl.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus.

Hvor der forekommer yngre tilgroninger af værdifulde rigkær og kildevæld prioriteres de lysåbne naturtyper i planen højere end naturtyperne skovbevokset tørvemose eller elle- og askeskov. På denne måde sikres de våde naturtyper mod at gro til og forsvinde på længere sigt.

Gamle og/eller veludviklede naturlige bevoksninger med skovbevokset tørvemose eller elle- og askeskov prioriteres i planen højere end udvidelse af lysåbne rigkær og kildevæld. Således sikres det, at de gamle og ofte biologisk værdifulde bevoksninger med de to våde skovnaturtyper bevares fremover.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Tjele Langsø og Vinge Møllebæk (nr. 33). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk